

References

1. Бігич О. Б. Вправи для навчання читання на матеріалі американських автентичних підручників / О. Б. Бігич // Іноземні мови. – 1999. – № 4. – С. 60–62.
2. Бородіна Г. І. Система і характер вправ професійно-орієнтованого підручника для інтенсивного навчання читання / Г. І. Бородіна, Я. П. Бовчалюк // Іноземні мови. – 2000. – № 3. – С.37–39.
3. Настольная книга преподавателя иностранного языка / Е. А. Маслыко, П. К. Бабинская, А. Ф. Будько, С. И. Петрова. – Минск : Вышэйшая школа, 2000. – 522 с.
4. Програма з англійської мови для університетів / Проект / Колектив авт. : С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей (керівники) та ін. – Київ, держ. лінгв. ун-т та ін. Британська Рада, Міністерство освіти і науки України : Нова книга, 2001. – 245 с.
5. Фоломкина С. К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе / С. К. Фоломкина. – Методическое пособие для вузов. – М. : Высш. шк., 1987. – 207 с.
6. Шабайкович Є. Навчання читання іноземного тексту / Є. Шабайкович // Лінгводидактична організація навчального процесу з іноземних мов в вузі. – Львів: Світ, 1996. – С.145–161.
7. Harmer J. How to Teach English / J. Harmer. – Addison Wesley Longman, 1998. – 1998 p.
8. Krashen S. The Power of Reading: Insight from the Research / S. Krashen. – Westport, Conn: Libraries Unlimited, 2004. – 119 p.
9. Loucky J. P. Combining Intensive and Extensive Reading Strategies with Cooperative and Communicative Learning Activities [Электронный ресурс] / J. P. Loucky. – Режим доступа: <http://ww7.tiki.ne.jp/~call4all/PDFfiles/j04-combining.pdf>.
10. Lynne T. Teaching English Learners: Strategies and Methods / T. Lynne. – Boston: Pearson Educational Inc., 2004. – 476 p.
11. Mei-yun Yu. Teaching Efficient EFL Reading / Yu. Mei-yun // Selected Articles from the English Teaching forum 1989–1993 / Ed.by T. Kral. – English Language Programs Division United States Information Agency Washington, D. C., 1994. – P. 179–188.
12. Norman L. How to Read Better and Faster / L. Norman. – Delhi : Binny Publishing House, 1986. – 239 p.
13. Nuttall Ch. Teaching Reading Skills in a Foreign Language / Ch. Nuttall. – Oxford : MacmillanHeinemann English Language Teaching, 1998. – 282 p.
14. Ur P. A Course in Language Teaching / P. Ur. – Cambridge : Cambridge University Press, 2003. – 375 p.
15. Williams R. «Top Ten» Principles for Teaching Reading / R. Williams // ELT Journal. – 1986. – Vol. 40. – №1. – P. 42–45.

Надійшла до редколегії 07.11.2013

УДК 378:811.111

С. Ф. Лук'яненко

Львівський національний університет імені Івана Франка

НАВЧАННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (АНГЛІЙСЬКОЇ) З ОПОРОЮ НА ПЕРШУ (НІМЕЦЬКУ) НА ФАКУЛЬТЕТАХ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Метою статті є аналіз та розробка моделі навчання ІМ-2 (англійської) з опорою на ІМ-1 (німецьку), при якому активізуються дві іноземні мови, які вивчаються, і яка б давала студентам можливість вивчати ІМ-2 з урахуванням їх досвіду і знань з ІМ-1. Особлива увага зосереджена на підході до методики навчання лексики, так як саме на етапі вивчення лексики ІМ-2 вплив попередніх знань у ІМ-1 може бути найбільш відчутним.

© С. Ф. Лук'яненко, 2014

Ключові слова: тримовна модель навчання, перша іноземна мова, друга іноземна мова.

Целью статьи является анализ и разработка модели обучения ИЯ-2 (английского) с опорой на ИЯ-1 (немецкий), при котором активизируются два изучаемых иностранных языка, что дает студентам возможность изучать ИЯ-2 с учетом их опыта и знаний ИЯ-1. Особое внимание сосредоточено на подходе к методике обучения лексики, так как на этапе изучения лексики ИЯ-2 влияние знания ИЯ-1 может быть наиболее ощутимым.

Ключевые слова: трехязычная модель обучения, первый иностранный язык, второй иностранный язык.

The aim of this article is to analyze and develop the learning model of FL-2 (English) drawing on FL-1 (German) with the help of which two foreign languages which students study would be activated, and that would give students the opportunity to use their previous experience and knowledge of FL-1 while studying FL-2. Particular attention is focused on the approach to vocabulary teaching methods, as it is at the stage of learning vocabulary in FL-2 when the effect of previous knowledge of FL-1 may be the most noticeable.

Keywords: trilingual learning model, the first foreign language, the second foreign language

Відповідно до положень Болонської конвенції і Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти в межах європейського освітнього простору має зростати плюрилінгвальна компетенція фахівців, що передбачає володіння декількома іноземними мовами. Проблема перебудови навчання іноземних мов у процесі підготовки фахівців у вищих навчальних закладах обґрунтовується у працях багатьох вітчизняних науковців (П. Бех, О. Бігич, Н. Бориско, О. Вєтохов, В. Краснопольський, Р. Мартинова, С. Ніколаєва, О. Тарнопольський, Л. Черноватий та ін). Вони наголошують, що така перебудова має розпочинатися з підготовки майбутніх викладачів іноземних мов і перекладачів, які вільно володіють декількома іноземними мовами.

Досліджено теоретичні і методичні аспекти навчання других іноземних мов (Н. Баришніков, І. Бім, В. Горіна, У. Іванова, Б. Лапідус, І. Кітроська, Б. Лебєдінська, Л. Родова, Н. Чичєріна та ін.). Навчання других та послїдуючих іноземних мов з опорою на ІМ-1 розглядаються в роботах О. Нєстерєнка, К. Ружин, А. Шєпілової, М. Щєрбакової та ін. Вони зазначають, що навчання ІМ-2 на практиці повинно реалізувати принципи контрастивного підходу, з урахуванням особливостей змісту ІМ-1, та спиратись на досвід студентів у вивченні ІМ-1. Адже студенти, які вивчали першу іноземну мову, вже обізнані з методикою її опанування та мають власні підходи до її вивчення. Вони використовують цей досвід при вивченні другої іноземної мови. Разом з тим прискорюється процес навчання, так як білінгвальна компетенція перетворюється в металінгвальну. І, як доречно зауважує К. М. Ружин, «...саме міжмовний контакт конкретних двох мов, спільне і відмінне в мовах на всіх рівнях створює потенційну основу для позитивного перенесення і інтерференції» [1, 71].

На позитивний вплив ІМ-1, що сприяє прискореному та поглибленому вивченню ІМ-2, вказують і зарубіжні науковці (Cenoz, Reijmers, Fouser, Ringbom, Jessner, Hammarberg). Серед умов, які забезпечують підвищення ефективності засвоєння другої іноземної мови та оптимізацію її вивчення, вони виділяють середовище, в якому вивчається мова, та настанови викладача.

При вивченні позитивного впливу ІМ-1 на опанування ІМ-2 ми поставили за мету розробити модель навчання ІМ-2 (англійської) на базі ІМ-1 (німецької), коли відбувається процес «подвійного занурювання», при якому активізуються дві іноземні мови, які вивчаються. Прикро, але факт, що сьогодні відсутні тримов-

ні підручники, які давали б студентам можливість вивчати ІМ-2 з урахуванням їх досвіду і знань з ІМ-1.

Вплив ІМ-1 (німецької) на ІМ-2 (англійську) проявляється не однаково на рівні різних аспектів мови. Так, на рівні фонологічному проявляється переважно негативна інтерференція, а позитивне перенесення реалізується вже на морфологічному та синтаксичному рівнях. Наведемо приклади: обидві мови – англійська та німецька – належать до германської гілки індоєвропейської мовної сім'ї. І оскільки вони тісно пов'язані, вони мають багато спільного. Англійський алфавіт містить ті ж 26 букв, що і німецький, за винятком умляутив **ä, ö, ü**, а також **ß (Scharfes S або подвійний-S)**. На фонологічному рівні звуки, стрес та інтонація також схожі. Тим не менш має місце негативна інтерференція, коли при написанні слів по літерам викладач диктує **e** або **r**, а студенти пишуть **i** і, відповідно, **a**. Звуки [ð, θ] не існують у німецькій мові, і у багатьох студентів виникають проблеми при вимові таких слів, як *the або thing*. Німецькі слова, що починаються на *w*, вимовляються [v]. Цим пояснюється неправильна вимова англійських слів *we* або *wine*, які вимовляються [vi:] та [vain].

Але найбільшу увагу при розробці тримовної моделі підручника ми зосередили на підході до методики навчання лексики, зокрема до використання опори на попередній досвід знання лексики німецької мови, бо саме на етапі вивчення лексики ІМ-2 вплив попередніх знань у ІМ-1 може бути найбільш відчутним. Німецька та англійська мови мають багато споріднених слів: *Winter/winter, Haus/house, trinken/drink*, і т.д. Це дає можливість сприймати текст як одне ціле і полегшує його розуміння.

Відповідно до вимог чинної програми з другої іноземної мови на другому курсі факультету іноземних мов вивчається тема «Вільний час». При розробці заняття для студентів німецького відділення за основу беремо текст німецькою мовою про різноманітні види діяльності, якими можна зайнятися у вільний час.

Der Volksmund sagt: «Erst die Arbeit, dann das Vergnügen». Dabei ist mit Vergnügen eigentlich die Freizeit gemeint – die Zeit, in der man nicht zu arbeiten braucht oder keine besonderen Verpflichtungen hat und die für Hobbys und Erholung frei verfügbar ist. Es gibt natürlich ganz verschiedene Möglichkeiten, seine Freizeit angenehm, interessant, erholsam und auch sinnvoll zu gestalten. Der eine wandert gerne oder geht auf Besichtigungstour mit Freunden oder Familie, streift am Wochenende mit den Kindern durch Freizeitparks oder geht ins Fitness-Studio und macht Aerobic. Der andere liest gerne in seiner Freizeit, sieht fern oder beschäftigt sich mit seiner heißgeliebten Briefmarkensammlung. Mancher Tierfreund widmet seiner Freizeit dem Gassigehen mit dem Hund. Die einen können sich ihre Freizeit ohne Theater, Konzerte oder Kinobesuch nicht vorstellen. Für die anderen ist das Faulenzen im Garten oder auf dem grünen Balkon die schönste Zeit, in der man sich einfach entspannt und die Seele baumeln lässt. Die Art, wie man seine freien Stunden verbringt, hängt selbstverständlich von Interessen, finanziellen Möglichkeiten und nicht zuletzt vom Alter ab. So bedeutet für viele junge Leute das Wort Freizeit vor allem Besuch einer Party, eines Cafés, oder einer Disco, wo man neue Leute kennen lernen, Bekannte wiedersehen, über Liebe und Leben diskutieren und überhaupt mit gleichaltrigen sozusagen «nett abhängen» kann. Eigentlich ähneln diese Freizeitaktivitäten denen in der Ukraine.

Розробляється тримовний словник до тексту.

Der Volksmund – народна мудрість – the saying

Erst die Arbeit, dann das Vergnügen – Зробив діло – гуляй сміло – Work before pleasure

erholsam – розслабляючий, для відпочинку – relaxing

gestalten – організувати – make, organize

wandern – подорожувати пішки – (go) hiking

auf Besichtigungstour gehen – ходити на екскурсію, оглядати визначні місця – go on tour, go sightseeing

der Freizeitpark – парк відпочинку – amusement park

fernsehen – дивитись телевізор – watch TV

beschäftigen sich mit Dat – займатися – be busy with

die Briefmarkensammlung – колекція поштових марок – stamp collection

der Tierfreund – друг тварин – animal lover

das Faulenzen – ледарювання, відпочинок – lazing

der Besuch – відвідування – visit (Besuch einer Party – go to a party)

neue Leute kennen lernen – знайомитися з новими людьми – meet new people

Bekannte wiedersehen – зустрічати знайомих – meet old friends, have friends' reunion

das Vergnügen – задоволення – pleasure

die Erholung – відпочинок – recreation

streifen – бродити – wander

lesen – читати – read

widmen – присвячувати – devote

Gassi gehen – прогулянка – walk

sich vorstellen – уявляти – imagine

verbringen – проводити час – spend

abhängen – «зависати» – hang out

müssen – мусити, бути змушеним – must

können – могли, мати можливість – can

lassen – дозволяти, давати можливість – can

der Verein – спілка, товариство, клуб – club

Spaß haben – розважатись – have fun

die Geselligkeit – спілкування – socializing

Вправи на закріплення та активізацію нових слів складаються за принципом: від простого до складного. Спочатку вибираються з тексту слова та вирази, які означають види діяльності, якими займаються у вільний час, після чого підбираються англійські та українські еквіваленти до німецьких виразів:

Exercise 1. Choose the words denoting what people can do in their free time.

Exercise 2. Match German, English and Ukrainian words and phrases:

Music hören, schwimmen, joggen, malen, Tennis spielen, kochen, in die Disco gehen, Computer spielen, simsens, backen, im Internet surfen, reiten, das Bungeejumping, jonglieren, das Mountainbiking, angeln, fotografieren, basteln, in der Sonne liegen, tauchen, wandern, singen, Volleyball spielen, telefonieren, zeichnen, Karaoke singen, Drachen steigen lassen, auf Partys gehen, Freunde treffen, faulenzen, einkaufen gehen, lesen, skaten.

Play tennis, cook, go to the disco, play computer games, texting, bake, surf the net, ride a horse, go fishing, take photos, build, sunbathe, dive, travel, sing, listen to music, go swimming, go jogging, paint, play volleyball, talk on the phone, count, sing in karaoke, fly a kite, ride a horse, go fishing, take photos, build, go to parties, go bun-

gee jumping, juggle, go mountain biking, meet friends, be lazy, go shopping, read, go rollerblading.

Грати на комп'ютері, рибалити, фотографувати, майструвати, загоряти, пірнати, подорожувати, співати, переписуватись SMS-ками, пекти, шукати інформацію в Інтернеті, їздити верхи, слухати музику, плавати, бігати підтюбцем, малювати, грати в теніс, куховарити, зустрічатися з друзями, лінуватися, ходити за покупками, читати, кататись на роliках, їти на дискотеку, скакати з банджіджампінгу, жонглювати, кататись на гірському велосипеді, грати у волейбол, говорити по телефону, рахувати, співати в караоке, запускати повітряного змія, ходити на вечірки.

Розвиток говоріння починається з питань:

1) Which activity do you find interesting?	5) Which is passive?
2) Which do you find dangerous?	6) What do you do with pleasure?
3) Which do you find boring?	7) What can you do well?
4) Which is active?	8) What would you like to learn to do?

Всі наступні вправи подаються виключно англійською мовою і спрямовані на засвоєння та використання англійської лексики, граматики і підводять студентів до перекладу тексту на англійську мову.

Існують великі можливості для позитивного переносу та інтенсифікації процесу навчання англійської мови на базі німецької. Однак слід відзначити важливу закономірність, виявлену в процесі практики викладання англійської мови як другої іноземної. З розвитком умінь і навичок у другій іноземній мові, зі збільшенням обсягу засвоєного мовного матеріалу відбувається постійне зменшення впливу ІМ-1 на ІМ-2. З часом студенти починають усвідомлювати внутрішні закони побудови системи англійської мови, формується «почуття мови». Вплив ІМ-1 не нівелюється, але зменшується необхідність в етапах опосередкування через ІМ-1. Попри це навчання ІМ-2 з опорою на ІМ-1 створює умови для інтенсифікації процесу навчання, для досягнення кращої його результативності, допомагає в роботі над ІМ-1 і заслуговує на подальше дослідження.

Бібліографічні посилання

1. Ружин К. М. Реалізація зіставного підходу при вивченні другої іноземної мови в загальноосвітніх навчальних закладах / К. Ружин // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 3 (16). – С. 69–74.

Надійшла до редколегії 21.10.2013

УДК 378.147.016:81'243:378.1.014.3(4)

A. A. Muntian

Dnipropetrovsk national university of railway transport

MULTIPLE INTELLIGENCES

У статті розглядається теорія множинного інтелекту як невід'ємна частина підходу до навчання іноземної мови на заняттях. Комунікативний підхід до вивчення англійської мови авторка розглядає у вигляді аналізу всіх восьми типів інтелекту

© A. A. Muntian, 2014